

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Conversatione Apostolica - A Curatoribus Animarum piè & fructuosè instituenda ; Complectens varios & solidos modos juvandi & consolandi diversorum Statuum Personas afflictas, praecipuè aegras & captivas ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1680

§. 1. Quid circa Hæreticorum Instructionem sit observandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49274](#)

que instituantur. Quia verò duplicis generis Personæ non veniuntur, quæ ejusmodi Instructione indigent, ne in pe*n*les, id est, ijs, quibus lumen veræ Fidei needum illuxit; & Iære*de*les, qui veram & Orthodoxam quidem fidem profitent*el*icu*re* sed in ijs, quæ ad vocationem suam ritè adimplendam pat*er*axin*er*ent, adhuc cæ*ci*t*u*nt, ideo ut utriusque huic Personarum*st*ati*o*ni opportunè succurrere possit Operarius, salutaria ipsi*sc*ele*st* cap*it*e*p*ra*c*e*p*ta, monit*at*aque suggerentur, ita ut prius, . . . O*ri*c*o*ra*h*æ*r*eticos (cum his enim hoc tempore potissimum p*on*t*er* Operariis negotium) postea, quid circa Catholicos vari*xp*er*im* statibus instruendos, & perficiendos sit observandum, er*u*s p*ec*c*tu*re*nt*; nam, ut S. Maria Magdalena de Pazzis dicere sole*xtin* non satis est desiderare salutem & virtutem animæ aliis, etiam curandum est, ut habeant merita multa, & ut fiant*n* qu*epug*
DEVS per participationem.

§. I.

Quid circa Hæreticorum Instructionem*lo* fie*anct*
sit observandum.

I. **N**on est hic animus ostendere, quâ ratione pertin*at*iam*ti* Zelosi, aut Frigidi Hæretici sive per disputatio*re* concioné*sc*que publicas, sive per privatas collocutiones ab*ro*re suo abducendi, atque ad veram Catholicam fidem re*ca*ndi sint; hoc enim ad Controversistas ex*in*stituto sped*ac*ci*o*n*ag*is*na*g*na*mp*er* quâ ratione vel nurantes in sua Hæresi Hæreticos juvare*artis* ubi manus dederint, atque Catholicam fidem amplecti*de*atio*ndu*verint, instruere debeat.

II. Primò itaque, si quem nactus est in sua hæresi vacill*e* me*re*tem, sequentes circa eum industrias observet à Zelosi*il*lend*il*lo Germaniæ Apostolo P. Petro Fabro, ut in 1. p. hist*ore* 1. 4. n. 92. videre est, aliisque Operariis præscriptas, util*um* m*er*ique usurpatas. 1. Ante omnia sinceram ad illos ch*ar*act*er*em*ta* ostendat, depulsis ex animo universis cogitationib*ro* quæ quomodolibet illorū apud ipsum existimationē min*er*sa*la* possunt. 2. Eorum vicissim benevolentiam sic concili*ersa* studeat, ut vicissim ipsum ament, benéque de ipso sent*um* Quod obtinebit, si comiter eos alloquatur: si in famili*is*, sermone de ijs duntaxat rebus agat, de quibus inter ut*ro* com*on*

nā conuenit, omni altercatione sublata: si abstineat ab omni
e Insonvitio & verbo contumelioso, neque illum facile vocer-
it; & læreticum, sed Augustanae Confessionis, aut putatum Evan-
gelicum: si aliquibus misericordiæ & charitatis operibus,
m paximè quibus juncta sit humilitas, subveniat: si pro ratio-
nrum status debito eum honore prosequatur: si de ipso, & illius
a ipsi seclis, quantum ratio permittit, honorificè loquatur.
us, . . . Omni studio conetur, ut eum à vitiis avocet; sic enim
mūponte sua ipsos etiam errores tandem deponet, uti sat crebrā
varie xpientiā compertum est; cùm vētē in ejusmodi Homini-
n, erus prius plerumque rectē agendi pietas, quam recta fides
solo extinguitur. 4. Cùm ejusmodi Personæ pleramque in uno
aliis el altero scopulo adhuc hæreant, diligenter indagandum est,
iāta n quo fidei nostræ articulo credendo adhuc difficultatem vel
epugnantiam lentiant, & quibus rationibus ad talem articu-
um negandum persuadeantur, & tunc omni studio laboran-
lum erit, ut talis persuasio ipsis eripiatur, quod dupli mo-
lo fieri potest, nempe vel in genere ostendendo, quam multi
anc̄tissimi & sapientissimi, doctissimique viri talem articu-
um non modò firmissimè crediderint, docuerintque, sed
tiam proprio sanguine per gravissima tormenta effuso con-
firmārint, imò & ipse DEVS non raro manifestis miraculis
pprobārit. Quām multi item, qui olim eidem errori perri-
iacissimè adhæserant, nunc cælitus illustrati, eundem cum
nagno suo solatio detestati, & Catholicam Religionem sunt
implexi, & etiamnum constantissimè profiteantur. Vel in
articulari demoustrando, quam vanæ, futileisque sint tales
ationes, quibus in talem errorem à suis Doctoribus fuerunt
ducti, ut ex unius talis erroris cogniti absurditate collige-
re meritò debeant, quid circa alios ipsorum errores sit sen-
tendum. 5. Non parùm etiam proderit ad eosdem ab er-
ore suo, hæresique abducendos, si interdum unum vel alte-
um (nec enim multis argumentis eosdem onerari aut obruī
um tēdio expedit) motivum credibilitatis à Doctoribus
ro nostræ Fidei confirmatione afferri solitis proponat, qua-
la exempli gratia esse possunt conformitas, sanctitas, & uni-
versalitas Catholicæ doctrinæ, ac maximè, quod illa etiam
num miraculis velut proprio DEI sigillo confirmetur. Unde
is, qui instruendus est, paulò capacioris sit ingenii, pote-
utro com
Instruct. III. F runt

runt illi hæc motiva hoc vel simili syllogismo proponi: fides meritò præferenda est, quæ ad ultimum finem certius rectius dicit (nam ideo nobis datur hoc lumen, ut per il· viam ad DEVM, qui est suprema nostra felicitas ac beatitudine cognoscendum & amandum cognoscamus) & quæ efficaciam habet media ad sui dilatationem (nam DEVS iuxta S. P. li 1. Tim. 2. testimonium, vult omnes homines salvos fieri ad agnitionem veritatis venire) & conservationem (enim vult accendi duntaxat, sed etiam consetvari hoc lumen DEVS in sua Ecclesia) habet; atqui hæc tria in nostra unicè reperiuntur; utpote quæ sola suggerit tot medii DEVM non tantum simpliciter, sed perfectissimè etiam cognoscendum & amandum (uti in tot Religiosis, aliisque perfectionem amoris singulari studio connitentibus Persividere est) quæque sola adhuc miraculis tanquam efficacimo, sempérque à Christo, Apostolis, aliisque Doctoribus prima fidei prædicatione usitato medio floret, & sola pro conservatione Romanum Pontificem S. Petri Successorem ob promissam Spiritus sancti assistentiam, infallibilem controversiarum exorientium Judicem habet. 6. Nonnunquam etiam poterunt direcchè ea proponi, quæ hæresin illam, quæcum quo agitur, profitetur, vel absurdam, vel rationi parvæ consentaneam esse ostendunt; qualia sunt v. g. quod Autres illius plerumque Homines flagitosissimi fuerint, adeò credibile non sit, DEVM illis tanquam instrumentum propagandam fidem tam sanctam uti voluisse; quod perdem hæresin bona opera velut inutilia contemnantur, sic stimulus ad vitam sanctè, atque honestè traducendam tollitur, è contrario vero janua ad omnem morum licentia turpitudinemque referetur: quod in eadem secta nullum sacramentum admittatur, cum tamen constet, quanto DEVS tam in lege Naturæ, quam scripta sollicitus fuerit per Sacra Scriptura debito modo coleretur; quis ergo credat, in sola lege gratia longè perfectiore per Sacra Scriptura, quam potissimum Religionis exercitium, coli non voluisse? Interdum si doctior, magisque in sua hæresi radicatus videtur, ab ipso exigi potest, ut per aliquā legitimam illationem probet suam hæresin, quā illatione non eodem modo utiliter illi ipsi, quos ipse ob falsam fidem damnatos rejicit;

Si probet v. g. se habere veram fidem, eò quòd habeat verbum DEI, eidem demonstrari debet, hoc ipso argumento etiam alios ab ipso rejectos & damnatos suam hæresin probare. 8. Quia ex una parte, ut dictum est, non expedit eos una vice multis argumentis aut doctrinis obrui; ex altera verò parte etiam non statim omnia capiantur, consultum videtur, ut, si quidem legere sciat is, cum quo agitur, libellus ei quidam breviter & solidè nostras doctrinas proponens & probans offeratur, qualis esse potest Clypeus Fidei, Catholica Colloquia P. Christophori Pflaumeri, Examen Lutheranorum P. Jodoci Kedd, aliisque ipsius tractatus, aliquot opuscula P. Laurentij Foreri, & ex parvis libellis germanicis der Weegweiser, Morgenstern Aufzug auf der H. Schrifft (qui libellus valde succinctè & nervosè plerasque controversias proponit, ideoque valde utilis est pro ejusmodi Personis) Wo stehts geschrieben? & similes. 9. Assidue per Orationem DEO commendetur; sic enim fortè perinde vietas manus dabit, sicut olim Amalecitæ orante Moysi dederunt. 10. Etiam ipse ad Orationem frequentandam stimuletur; cùm enim Fides sit donum DEI desursum descendens à Patre luminum, merito à DEO per Orationem suppliciter peti, & impetrari debet.

III. Quòd si verò quis jam persuasus ad Catholicam fidem amplectendam veniat ad Operarium, ab eoque instru perat, cum eodem sequentes doctrinæ observandæ erunt. 1. Ostendat, se magnopere gaudere, & ex animo gratulari, quòd hæc ei gratia à DEO concessa sit, ut & veram Catholicam fidem, sine qua salvari nemo potest, amplecti, & in gremium sanctissimæ Matris Ecclesiæ recipi possit. 2. Cùm jucundum plerumque cuivis sit, sua beneficia, favorésque concessos narrare, quærat amicè ex eodem, quomodo ei hæc gratia obtigerit, & qua de causa fidem suam deserere, nostramque amplecti decreverit. 3. Si aliquod naturale motivum v. g. paupertatem, aut suorum persecutionem latere suspicetur, sedulò caveat, ne suam operam ipsi offerat, vel ad largam elemosynam imprestandam, vel ad munus aliquod aut occasionem se sustentandi obtainendum; constat quippe, quam plurimas hac ratione fraudes non sine risu & sarcasmo Adversorum contigisse. Potius ergo illi aperte dicat, se quidem

omnem ipsi operam polliceri in ijs, quæ ad instructionem absq; Catholica Fide pertinent; de reliquo verò alimeta ipsi per media deinceps se sustentandi suppeditare non posse; quam nam sperare ipsum jubeat, DEVM, qui Regnum DEI & justit 7. U quærentibus omnia necessaria se adjecturum promisit, & fess rantes in se non deserit, etiam ipsum, si amplectendo Cat quid licam fidem inter veros ipsius servos & amicos numerari sum ruerit, suo auxilio non defuturum. 3. Ubi, non obstante exte hâc denunciatione, firmiter in suo proposito persistiterit, & E struïque petierit, ante omnia eum hortetur, ut negotium stio in quo cardo salutis vertitur, crebrò ac sedulò per Ora Pro nem DEO commendet, gratiāmque ac lumen ad doctrinam mult Catholicæ nostræ Fidei rectè apprehendendas impetrare & co netur. 4. Quando inchoare vult ipsam instructionem, cred omnia illi Catechismum parvum P. Petri Canisij, vel ali aut similem libellum doctrinas Catholicas succinctè contine legi tem (si quidem legere scit) offerat, atque ut Orationemcul minicam, & Salutationem Angelicam cum Symbolo A betu stolorum discere studeat, hortetur. Sed & sacram Cera dam quam de collo suspendat, & Rosarium eidem donet, simul tun usum & fructum utriusque breviter ostendar. 5. Eundem an Catechismum per partes eidem explicare studeat, ita tan vatis ut nnuquam multas simul doctrinas eidem proponat, nem fessitudine præceptorū obrutus tedium instructionis concip tum. In ipsis autem doctrinis explicandis hunc servet Ordinem gis prius ei ostendat ea, quæ necessitate medijs credenda sunt, illi in quibus plerumque Catholici cum Hæreticis conveniunt cora qualia v. g. sunt, quod DEVS existat, & sit unus in natura trinus in Personis: quod sit Judex & Remunerator bonorum & malorum: quod Christus pro nobis natus, passus, & mortuus sit &c. Postea ad ea, quæ nos Catholici necessitate precepti credere tenemur, & ab Adversariis plerumque negantur, progrediatur, qualia ferè sunt numerus Sacramentorum spou cultus Sanctorum, & imaginum, necessitas & fructus bonorum operum Purgatorijs veritas, Sacramentalium, alias stru que rerum benedictatum utilitas &c. quem in finem eti nistr illi offerri potest imago aliqua, vel aliud quodpi genit donum benedictum. 6. Ut tantò melius apprehendat audiri doctrinas explicatas, firmiusque retineat, hortetur eundem, Ubi

abs

ionem absque omni timore ac respectu, aut quærat, quod satis non
a ipso percepit; aut proponat, quod ipsi contra propositam doctrinam
objiciendum, & fortè neandum satis solutum videtur.
7. Ubi paulatim satis instructus videbitur, eundem de confessione &
professione fidei faciendis admoneat. Ad ipsam
Caro quidem confessionem quod attinet, quia plerumque eam
summopere horrent, ejusdem difficultatem, quantum potest,
extenuet, similius modum facilem se per pracepta Decalogi
erit, & Ecclesiæ examinandi ostendat; immo se ipsum varias quæ
stiones proponendo, fidelem operam præstiturum promittat.
Ora Pro fidei verò Professione ipsi, si legere scit, Professionis for
mulam à Concilio Tridentino præscriptam prælegendam
& considerandam offerat, horteturque, ut, si quid adhuc
crediti difficile in ea invenerit, intrepide proponat. Quod si
el alii autem ipse legere nesciret, eandem ab Operario eidem præ
coni legi expedit, ne sub ipsa Professione ob doctrinarum & arti
culorum ibi contentorum multitudinem, & varietatem tur
bo betur. 8. Postquam lecta Professione, se ad illam facien
dam paratum ostenderit, tempus eidem congruum & oppor
tunum pro confessione ipsa facienda constituat, quæratque,
Eunde an malit publicè in Ecclesia coram præsentibus, an verò pri
vatim in aliquo Sacello coram aliquot testibus dictam Pro
fessionem facere; et si enim tum ad publicam ædificationem,
tum ad ipsius etiam instructi confirmationem majorem ma
gis conducere videatur, ut eam publicè faciat, si tamen hoc
sunt illi difficile accidat, malitque eam in secreto absque arbitris
venientia coram solo suo Instructore sacere, omnino id ei conceden
tur dum videtur; & tum quidem, si legere novit, ipse coram ali
onon quo Altari vel imagine eandem legere jubetur; si verò lege
& m re nescit, Instructio ipse eam tardè & distinctè legere, &, ubi
ate p ad verba juramenti pervenerit, eidem, ut binos digitos dextræ
negi manus super verba Evangelij ponat, & verba illa; Ego idem
s bon verò publicè sub Sacro Professionem facere vellet, tum in
liari struendus erit, ut ante Communionem post recitatam à Mi
nistro Confessionem, celebrante ad latum Evangelij pariter
genuflexo professionem suam recitet, vel ab alio recitatam
audiat, & post illam Sacrosanctum Christi Corpus accipiat.
Ubi tamen diligenter attendere debet Instructio, ut, si paulo
ab

majori cum solemnitate ejusmodi Professionem instituitur
velit, id magna cum consideratione faciat, & nonnisi a
aliorum consilio, & bene explorata constantia profitentis;
alioqui, si is cum fraude resiliat, tantò major oriatur Ad
siorum risus & jubilus, quantò majori cum apparatu fa
ipsa peracta est. 9. Facta professione, gratuletur illi be
ficium à Deo acceptum, atque ad constantiam hortetur, cu
que in finem illi quotidianam Symboli Apostolici recita
nem suadeat, aliisque media suggerat, & si videatur, eti
pium aliquid munuscum, maximè libellum precatorium
si quem habet, donet, aut, si pauper est, modicam eleemo
nam largiatur. Quod si etiam convivio ipsum excipere p
sit, aut certè, ut ab alio id fiat, efficere, non modicè ipsum h
charitate devinciet; quoad hoc tamen ratio Personæ, & ali
rum circumstantiarum habenda est, ne cuiquam scandalum
offensio, aut gravamen oriatur. 10. Denique & ipse D
privatim pro hac Ovicula inventa gratias devotè persolvit
& etiam deinceps, ut DEVS gratiam perseverantiae illi co
cedere diguetur, sedulò preceatur.

§. II.

*Quid circa Instructionem Catholicorum, &
in primis totius Communilitatis, sit ob
servandum.*

I. Per Communilitatem hoc loco nihil aliud intelligitur
quam tota Incolarum in urbe aliqua vel Pago habitu
rium collectio; in qua proinde instruenda tantò majorem
natum adhibere debet Operarius, quantò majorem fructu
& solatium, immo & præmium à DEO sperare potest, si tale
Communitatem bene constitutam, suoque muneri & vot
ioni satisfacientē intueri licet. Ut autem hanc instruc
tionem ritè peragere valeat, ante omnia illam S. Pauli ad Ro
c. 12. sententiam oculos habere debet: *Sicut in uno corpo
multa membra habemus, omnia autem membra non eundem
ad eum habent, ita multi unū corpus sumus in Christo, singuli
autem alterius membra.* Quod ipsum iterum in 1. Epist.
Corinth. c. 12. confirmat dicens: *Etenim in uno Spiritu omnes
in unum corpus baptizati sumus.* Ex hac enim similitudi
fac